

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет іноземних мов

Кафедра англійської філології

Силабус навчальної дисципліни

ТЕОРЕТИЧНА ГРАМАТИКА

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)
(перший (бакалаврський); другий (магістерський); третій (освітньо-науковий))

Освітня програма «Середня освіта (англійська мова і література)»

Спеціальність 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями)

Спеціалізація 014.02 Середня освіта (Мова і література (англійська))

Галузь знань 01 – Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні
кафедри англійської філології
Протокол № 1 від 29 серпня 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Теоретична граматики
Викладач (-і)	Бистров Яків Володимирович
Контактний телефон викладача	+380677046841
Е-mail викладача	yakiv.bystrov@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний / заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/developer/course/view/1694
Консультації	Згідно з розкладом консультацій (або на платформі GoogleMeet за лінком: meet.google.com/mmh-xdke-tvi)
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Курс теоретичної граматики має на меті забезпечити студентів знаннями про граматичну систему мови в єдності та взаємодії її структурного, семантичного і комунікативного аспектів. Завдання курсу – сформувані у студентів системно-наукове поняття про граматичну будову англійської мови в аспекті її структури і функціонування; розкрити проблемний характер основних питань граматичної теорії англійської мови.</p> <p>Зміст дисципліни охоплює основні концепції і граматичні теорії сучасної англійської мови, специфіку фахової термінології, методи дослідження граматичних явищ англійської мови. Предметом вивчення є граматична будова як основа системності у мові, морфологічна структура слова, граматичні класи слів, критерії виділення частин мови, класифікації частин мови, іменник та його граматичні категорії, проблема роду в англійській мові, проблема артикля, прикметник та його граматичні категорії, граматичне значення дієслова, семантико-граматичні групи дієслів, граматичні категорії дієслова, граматичні категорії та синтаксичні функції інфінітива і герундія, дієприкметник теперішнього часу, дієприкметник минулого часу, предикативна лінія простого речення, класифікація речень, елементарне речення, конституентний аналіз речення, будова складносурядних і складнопідрядних речень, комунікативний аналіз речення.</p> <p>Ключові терміни: Морфологія, синтаксис, прескриптивна граматики, дескриптивна граматики, морфема, алломорф, структура додаткового розподілу, граматичне значення, граматична категорія, граматична опозиція, словоформа, парадигматичні відношення, синтагматичні відношення, частини мови, повнозначні частини мови, службові частини мови, іменник, прикметник, дієслово, інфінітив, герундій, дієприкметник теперішнього часу, дієприкметник минулого часу, словосполучення, речення, просте речення, односкладне/двоскладне, повне/еліптоване речення, поширене/непоширене речення, однорідні члени, підмет, присудок, додаток, означення, обставина, складне речення, тема, рема.</p> <p>Методи навчання: Інтерактивна лекція, презентації, дискусії, групова робота, індивідуальна робота, самостійна робота.</p> <p>Методи контролю: Тестування, письмова робота.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p><u>Метою</u> вивчення теоретичної граматики є формування у здобувача вищої освіти системно-наукового поняття про граматичну будову англійської мови в аспекті її структури і функціонування для подальшого викладання англійської мови і проведення</p>	

наукових досліджень.

4. Програмні компетентності

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, перекладу) та освіти (педагогіки, психології, методики) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і педагогічної наук та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК 4. Здатність бути критичним, самокритичним і відповідальним за вироблення та ухвалення рішень у непередбачуваних контекстах

ЗК 5. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями з іноземної мови, мовознавства, літературознавства, перекладу.

ЗК 6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 7. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 8. Здатність працювати в команді та автономно.

ЗК 9. Здатність спілкуватися з професійних питань основною (англійською) та другою іноземними мовами.

ЗК 10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 12. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій у вивченні іноземних мов.

ЗК 13. Здатність проведення філологічних досліджень на належному рівні з урахуванням основних принципів захисту інтелектуальної власності.

Фахові компетентності:

ФК 2. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, теорію та історію, функції, рівні.

ФК 3. Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії англійської мови

ФК 7. Здатність аналізувати діалектні та соціальні різновиди мови, описувати соціолінгвальну ситуацію, використовувати знання культури, історії і традицій народів мов, які вивчаються.

ФК 9. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати англійську мову в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.

ФК 11. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

5. Програмні результати навчання

ПРН 2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН 3. Організувати процес свого навчання й самоосвіти із значним ступенем автономності.

ПРН 7. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.

ПРН 9. Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію англійської мови і літератури і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.

ПРН 10. Характеризувати діалектні та соціальні різновиди мови, описувати соціолінгвальну ситуацію, використовувати знання культури, історії і традицій народів мов, які вивчаються.

ПРН 12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

ПРН 17. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.

ПРН 21. Мати навички участі в наукових та/або прикладних дослідженнях у галузі філології, дотримуватися правил академічної доброчесності.

6. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	20
практичні заняття	10
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Обов'язковий компонент / вибірковий
7	035 Філологія	4	ОК

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.
Тема 1. Ввідна лекція. Граматика як розділ мовознавства. Граматична будова як основа системності у мові. Основні розділи граматики. Морфологічна структура слова. Парадигматичні і синтагматичні відношення у граматиці. Граматичне значення. Граматична категорія.	2		5
Тема 2. Граматичні класи слів. Критерії виокремлення частин мови. Класифікації частин мови (наукова граматика Г.Світа, синтаксичні фрейми Ч.Фріза та ін.). Теорія граматичного поля.	2	2	5
Тема 3. Іменник. Класифікація іменників. Категорія числа. Категорія відмінка. Проблема роду в англійській мові. Прикметник. Граматичне значення прикметника. Семантико-граматичні підкласи прикметників. Синтаксичні функції прикметника. Займенник. Числівник. Граматичні категорії займенника і числівника. Службові частини мови. Основні функції.	2	2	5
Тема 4. Дієслово. Граматичне значення дієслова. Семантико-граматичні групи дієслів. Граматичні категорії дієслова (особа, число, вид, час, спосіб).	4	2	5
Тема 5. Безособові форми дієслова. Інфінітив (граматичні категорії, синтаксичні функції). Граматичні категорії та синтаксичні функції герундія. Дієприкметник теперішнього часу. Дієприкметник минулого часу.	2	2	5
Тема 6. Синтаксис. Основні синтаксичні одиниці. Словосполучення і речення. Словосполучення як номінативна одиниця. Класифікація словосполучень.	2	2	10
Тема 7. Просте речення. Поняття предикативної лінії	2	2	5

простого речення. Класифікація простих речень. Поняття елементарного речення. Засоби розширення елементарного речення за Г.Почепцовим.				
Тема 8. Конституентний аналіз речення. Частини речення (головні та другорядні). Визначення і класифікації.		2		5
Тема 9. Складне речення. Класифікація речень. Будова складносурядних речень. Будова складнопідрядних речень.		2		5
Тема 10. Семантичний аналіз речення. Поняття поверхневої та глибинної структури. Тема-рематична організація речень. Проблеми прагматичного синтаксису.				10
ЗАГ.:		20	10	60
7. Система оцінювання навчальної дисципліни				
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Система оцінювання курсу відбувається згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів, що регламентовані в університеті. Загальна максимальна сума балів, яка присвоюється за курс, становить 100 балів, яка є сумою балів за виконання практичних завдань, підсумкове тестування, самостійну роботу (модуль 1) та бали, отримані під час іспиту (модуль 2). В межах курсу передбачені консультації викладача (перескладання пропущених тем, виконання індивідуальних та самостійних завдань).			
Вимоги до письмових робіт	Передбачене одне письмове підсумкове тестування на платформі d-learn.pnu.edu.ua, яке охоплює від 20 до 50 завдань (максимальна кількість балів – 10).			
Практичні заняття	Оцінюється відвідуваність 5 занять упродовж семестру за 5-бальною шкалою. Максимальна кількість 40 балів розраховується як середнє арифметичне усіх занять з ваговим коефіцієнтом 8.			
Підсумковий контроль	Форма підсумкового контролю – екзамен . Форма здачі – комбінована. Здобувачеві пропонується екзаменаційний білет із трьох завдань – двох теоретичних (30 балів) і одного практичного (20 балів). Максимальна кількість балів за екзамен – 50 балів. Студент, який не набрав 50 балів за відомістю №1, користується правом перескладання іспиту за відомістю №2.			
	Критерії /бали	Дескриптори		
	Контент (макс. 40)	5	4	3
Теоретична компетентність (20)	Студент/ка повністю володіє теоретичною базою, творчо застосовує лінгвістичні методи при написанні роботи	Студент/ка володіє теорією, але не завжди коректно застосовує методологію	Студент/ка частково володіє теорією, некоректно застосовує методологію	Студент/ка не володіє теоретичною базою і не вміє застосувати лінгвістичні методи дослідження
Практичний аналіз (20)	Студент/ка докладно, послідовно і логічно обґрунтовує	Студент/ка виконує всі практичні завдання, але не достатньо	Студент/ка виконує не всі практичні завдання, не обґрунтовує	Студент/ка виконує менше половини практичних

	власну точку зору, демонструє творчий підхід до практичного аналізу	обґрунтовує власні висновки	висновки або обґрунтовує неправильно	х завдань. Не обґрунтовує власну думку, не формулює висновків
Мова (макс. 10)	5	4	3	2
Мовна компетентність і структура	Студент/ка логічно і зв'язно формулює власну точку зору, використовуючи граматичні й лексичні конструкції рівня advanced	Студент/ка логічно і зв'язно формулює думку, допускаючи незначні спелінгові помилки	Студент/ка логічно формулює думку, використовуючи прості граматичні конструкції, допускаючи граматичні, лексичні помилки	Студент/ка використовує прості граматичні конструкції, допускає граматичні і лексичні помилки. Викладу матеріалу бракує структури і логіки
*1 – робота не відповідає вимогам, зазначеним вище; *0 – робота не здана				

8. Політика навчальної дисципліни

Курс викладається англійською мовою.

Максимальна сума балів, яка присвоюється студентові/студентці за курс, становить 100 балів, яка є сумою балів за виконання практичних завдань (40 балів), підсумкового тестування (10 балів) і складання іспиту (50 балів).

До складання **екзамену** (максимум 50 балів) враховуються навчальні досягнення студентів (бали), набрані під час аудиторних занять, при виконанні індивідуальних письмових завдань, а також бали за підсумкову контрольну роботу. Не допускається користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час опитування, а також списування та плагіат при виконанні письмових завдань. Студенти мають право відпрацювати пропущені практичні заняття в усній / письмовій формі протягом тижня контролю самостійної роботи (КСР).

Студенти, котрі навчаються за **індивідуальним графіком**, опрацьовують частину теоретичного матеріалу самостійно з обов'язковим складанням тем і підсумкового тесту в системі дистанційного навчання d-learn, погоджених з викладачем на початку семестру. Умови навчання за індивідуальним графіком регламентуються «Положенням про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/polozhennia-pro-induvid.-grafik.pdf>

Порядок перезарахування результатів **неформальної освіти** в межах курсу (наприклад, результати проходження відповідних курсів на платформах Coursera, Udemy, наявність сертифікатів, котрі підтверджують проходження відповідних професійних курсів / тренінгів, тощо) регламентується «Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

Студенти, які не набрали 50 балів за відомістю №1, мають право перескласти іспит за відомістю

№ 2. На консультаціях викладача студенти мають можливість отримати роз'яснення питань, з якими виникли труднощі у процесі підготовки до практичних занять та при виконанні індивідуальних письмових робіт.

Дотримання **академічної доброчесності** засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету. Ознайомитися з цими положеннями та документами можна за покликанням: <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>

Невідповідна поведінка під час заняття регламентується рядом положень про академічну доброчесність (див. вище) та може призвести до відрахування здобувача вищої освіти «за порушення навчальної дисципліни і правил внутрішнього розпорядку вищого закладу освіти», відповідно до п.14 «Відрахування студентів» [«Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів вищих закладів освіти»](#). Ознайомитися із положенням можна за покликанням: [https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні документи/polozhenja/](https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні_документи/polozhenja/)

Повторне вивчення дисципліни:

Студент, який не набрав 50 балів за відомістю №3, направляється на проходження курсу вдруге відповідно до [Положення про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін \(кредитів ECTS\) в умовах ECTS](#) або відраховується з навчального закладу.

Наприкінці курсу студенти мають можливість надати відгуки та пропозиції щодо якості викладання дисципліни на сайті <http://www.d-learn.pro>.

9. Рекомендована література

1. Харитонов І.А. Теоретична граматики сучасної англійської мови. Тернопіль: Навчальна книга, 2007.
2. Alexeyeva I. Theoretical Grammar Course of Modern English. Вінниця: Нова Книга, 2007.
3. Bystrov Y., Petryna O., Matton M. Double Negation in English and Ukrainian: a View from Cognitive Linguistics and a SLA Context. *Studies about Languages*. Vol. 33. 2018. P. 17-32. <http://lib.pnu.edu.ua:8080/handle/123456789/3608>
4. Karamysheva I.D. Contrastive Grammar of English and Ukrainian Languages: textbook. (3rd ed., revised). Vinnytsia: Nova Knyha Publishers, 2017.
5. Collins P. and Hollo C. English Grammar. An introduction. Second edition. Palgrave Macmillan, 2010.
6. Crystal D. The Cambridge Encyclopedia of Language. Cambridge University Press, 1987.
7. Downing A., Locke P. English Grammar. A University Course. Second edition. Taylor & Francis e-Library, 2006.
8. Booij G. The Grammar of Words. An Introduction to Linguistic Morphology. Oxford University Press, 2007.
9. Huddleston R., Pullum G.K. A Student's Introduction to English Grammar. Cambridge University Press, 2005.
10. Carstairs-McCarthy A. An Introduction to English Morphology Words and Their Structure. Edinburgh University Press, 2002.
11. Greenbaum S., Nelson G. An Introduction to English Grammar. Second Edition. Pearson Education Limited, 2002.
12. Dixon R. M. W. A Semantic Approach to English Grammar. Second Edition. Oxford University Press, 2005.
13. Müller S. Grammatical theory: From transformational grammar to constraint-based approaches. Berlin: Language Science Press, 2016.
14. McElvenny, James (ed.). *Form and formalism in linguistics* (History and Philosophy of the Language Sciences 1). Berlin: Language Science Press, 2019.

15. Parrott M. Grammar for English Language Teachers. Cambridge University Press, 2000.
16. Plag I., Braun M. et al. Introduction to Linguistics. Second revised edition. Mouton de Gruyter, 2009.
17. Radford A. An Introduction to English Sentence Structure. Oxford University Press, 2009.
18. Quirk R., Greenbaum S., Leech J., Svartvik J. A University Grammar of English. Moscow: Higher School, 1982.
19. Yule G. The Study of Language. Fourth ed. Cambridge University Press, 2010.
20. English Grammar Theory Tests [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://englishteststore.net>
21. Glossary of grammatical terms used in English Grammar: Theory and Use (2nd edition) by Hilde Hasselgård, Per Lysvag, Stig Johansson [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://folk.uio.no/hasselg/terms.html>
22. Theoretical Grammar by Richard Nordquist [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.thoughtco.com/theoretical-grammar-1692541>

Викладач Бистров Я.В., професор кафедри англійської філології